

01. Emina Kovacic, stadsarkitekt

Att toppa maktlistan när temat är demokrati kan få vem som helst att få stora skälvan. Men inte Emina Kovacic, Karlshamns stadsarkitekt. ”Kul att någon ser” är hennes första kommentar. Hon kallar sig lite skämtsamt för Demokrativakt, men uppgiften tar hon på stort allvar.

Text Cecilia Öfverholm

FOTO ANNETTE SANDBERG

Emina Kovacic

Stadsarkitekt i Karlshamns kommun sedan 11 år.

Bloggar för Sveriges Arkitekter.

Bor i Ronneby med sin familj: man och två barn (“Bra att kunna lämna Karlshamn för att undvika jävsituationer”).

Född i Sarajevo och kom till Sverige som 23-åring.

Ledamot i Akademien för arkitektur.

Styrelseledamot i Blekinge Tekniska Högskola

Demokrativakt – vilket underbart ord. Vad innebär det för dig?

– Att alla ska bli hörda och sedda. Då kan våra beslut bli lättare att ta till sig även om man är motståndare. Sedan är ju ordet också lite humoristiskt, och genom humor sänker de flesta garden.

Hur känns det att toppa årets maktlista?

– Jag tror kanske att det kan stärka min position. Jag har ju just blivit JO-anmäld. Det blir man inte om man inte vågar stå upp för sin uppfattning.

– Det känns bra att vårt arbete uppmärksammas, för annars är det typiskt att det är de stora projekten från de stora kommunerna som uppmärksammas. Men jag upplever att arbetet vi gör i kommunen når ut.

Vilka är fördelarna med att vara stadsarkitekt i en liten kommun som Karlshamn?

– Man får en bättre överblick i en liten kommun, men man är också mer utsatt. Jag är med precis överallt och ibland känns det som att jag balanserar på en tunn lina. Det viktiga är att jobba transparent och våga möta de som är kritiska. Jag har inga problem med det. Till slut får jag också respekt från de som inte tycker samma som jag. För mig är det demokrati.

Kan du ta ett exempel?

– Det blev protester kring ett projekt på torget i Karlshamn. Tänk om jag då inte skulle våga säga hur de planerna såg ut. Att människor vågar framföra sin åsikt är för mig en viktig påminnelse om att jag lever i en väl fungerande demokrati. Med öppenhet tar jag tråkiga beslut med råg i ryggen. Jag tror att det är avigsidan av det jag ser nu i JO-anmälan.

JO-anmälan rör en tomatodling utanför Karlshamn. Företagaren planerar för expansion och en kritisk grupp som oroade sig över planerna gjorde en rendering som visar en missvisande bild över utbyggnaden. Emina Kovacic reagerade. Och blev JO-anmäld.

– Att förvränga sanningen för att gynna sin egen sak mitt i en demokratisk process – då

måste jag reagera. Jag jobbar med att visa verkligheten, inte försköna. Mitt transparenta och öppna sätt ger mig rätt att ställa motkrav och skapa förutsättningar för en demokratisk process som baseras på fakta.

Karlshamns kommun har ett centrum som är av riksintresse. Hur jobbar du med det när staden utvecklas?

– Vi behöver utveckling – nya byggnader får representera sin egen tid. Då gäller det att välja material och anpassa volymen till sitt sammanhang, vilket nog är lättare att göra i en liten kommun. Jag blir glad när man bygger någonting där jag har tagit fajten. Jag tror inte på förbud, utan vill alltid försöka lyfta det positiva och ge folk kredd i stället. Jag upplever att det då sker positiva förflyttningar.

Kan du nämna en process som betydligt mycket för dig?

– Det är ju oftast kontroverserna som man lär sig mest av. Till exempel när kommunen ville pröva att bebygga en redan ianspråktagen tomt omluten av Väggaparken. Det väckte många farhågor, och till slut fanns en protestlista med 5 000 namn. Listan hade en dikt på framsidan. Jag tog och läste den ordentligt och kom fram till att vem som helst kunde ha skrivit på listan, för den handlade om att kommunen vill bygga i parken, vilket inte stämde. Så jag tog och skrev på listan också, för att markera att inte heller kommunen ville det.

Har du varit rädd någon gång?

– En gång var jag faktiskt rädd. Det var efter ett möte när en person följde efter mig till stationen med ett papper i handen. Men jag ser att det ingår i uppdraget att ibland vara obekvämt – vi är demokratiarbetare. Jag funderar på varför vissa kommuner inte visar sina planer. Man kanske inte vill möta motståndet. Vi måste stå för våra förslag – och lära oss att ta smällarna, säger hon.

Hur gör du för att få till bra diskussioner?

– Inför alla möten har jag regler som jag tydligt går igenom innan vi börjar. En sådan regel kan vara att man inte behöver återupprepa det

som grannen just sa, om det är så att man har samma synpunkt i en fråga. Då är det bättre att man låter någon med andra infallsvinklar tala. På så sätt breddas diskussionen.

– Vi har försökt med olika metoder för att få mer levande diskussioner. En gång fick exempelvis deltagarna lappar där det stod vilket bord de skulle sitta vid. Då fick varje bord personer med olika ståndpunkter och det blev väldigt bra diskussioner. Men nästa gång var de beredda och då bytte de lappar med varandra! Man måste hela tiden förnya sig!

Har ditt arbete förändrats under dina elva år som stadsarkitekt i Karlshamn?

– Jag märker att det blir tuffare och tuffare. Nu finns både nättroll och Facebooktrådar över frågor som ibland är små, men som på så vis blir stora. Det kan vara en fråga som växer utan ordentlig fakta, och det blir allt svårare att hantera. Om sanningen kom fram tidigare skulle det vara lättare. Men man träffar också på överraskande reaktioner. Som en gång när vi fick en jätteapplåd för en ny detaljplan.

Vad är en viktig egenskap för en stadsarkitekt?

– Man måste gilla människor. Det gäller att inte döma, utan att bilda sig en egen uppfattning och försöka förstå den andres infallsvinkel. Det tror jag ändå märks utåt att jag aldrig dömer någon, och jag möts av respekt. Jag tackar aldrig nej om jag får frågan att hålla föredrag. Ofta har de som bjuder in en annan åsikt än jag.

– Det handlar ofta om att förklara så att alla förstår. Jag minns en gång när det handlade om att man ville vitputsa en bevarandevärd tegelbyggnad från 1970-talet. Då sa jag: ”Vem vill se sin mormor i vitt latexfodral?” Då förstod plötsligt alla min ståndpunkt, och det blev en förlösande kommentar som lockade fram många skratt.

Så talar en Demokrativakt – med humor. Grattis! ■

”Vem vill se sin mormor i vitt latexfodral?” ►